

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Statlige universiteter og høyskoler

HØGSKOLEN I SØR-TRØNDELAG	
Høgskoleadministrasjonen	
Saksnr.: 06/01	DOK.NR.: 18
Saksb.: Perm	Saksb.: Kjell Hansen
Dato: 18.04.06	Kopi: OMBITK, MLK, HRS Rud, selgj.

Deres ref

Vår ref
200602653-/KAV

Dato
07.04.2006

Nye styrer 2007 - styringsordning for statlige institusjoner etter ny lov om universiteter og høyskoler

Overgangsbestemmelser

Ny lov om universiteter og høyskoler trådte i kraft 1. august 2005. På grunnlag av innspill fra institusjonene fastsatte departementet forskrift om nødvendige overgangsbestemmelser, jf. vårt brev 24. juni 2005 med oversending av forskriften.

Overgangsbestemmelsene omfatter bl.a. sammensetningen av styrer og styrenes funksjonsperioder ved de statlige universitetene og høyskolene. For institusjoner med styreperioder som utløp samtidig med ikrafttreddelsen av ny lov, gjaldt ny styreperiode og styringsordning etter ny lov fra tidspunktet for lovens ikrafttredelse. Forskriften fastsetter eventuelle avvik fra dette, jf. forskriftens § 3 *Overgangsordninger for statlige institusjoner*.

For statlige institusjoner hvor inneværende funksjonsperiode for styret utløper 31. juli 2007, sikrer overgangsbestemmelsene grunnlag for at gjeldende styringsordning kunne forlenges. Det er forutsatt at disse institusjonene skal ha på plass ny styringsordning i samsvar med bestemmelsene i lovens kapitler 9 og 10 senest fra 1. august 2007, jf. tredje ledd i § 3 i forskriften. Ingen institusjoner har til nå valgt å endre styringsmodell før normalt utløp av styreperioden i 2007.

Valg av styringsmodell – nye fullmakter i loven

Det er i ulike sammenhenger satt fokus på helhetlig intern styring ved høyere utdanningsinstitusjoner, samtidig som de nye lovbestemmelsene åpner for større

valgfrihet med hensyn til organisering av den øverste ledelsen ved institusjonene. Nye fullmakter setter fokus på styring og ledelse gjennom å vektlegge styrets overordnede og strategiske rolle. Tydeligere ansvars- og styringslinjer knyttet til faglig og administrativ ledelse er sentralt for å skape et godt grunnlag for institusjonens mål- og resultatstyring.

Valg av styringsordning og ledelsesmodell etter ny lov reiser viktige problemstillinger for virksomheten ved den enkelte institusjon. Departementet forutsetter en grundig utredning og vurdering ved den enkelte institusjon av de ulike løsninger som ligger i de forskjellige bestemmelser i loven.

Ut fra et tidsperspektiv med avklarende styrevedtak i løpet av høsten 2006 for å få de nye styrene på plass fra 1. august 2007, er det viktig at institusjoner som ikke har igangsatt arbeidet med vurderinger knyttet til valg av fremtidige ordninger på styrings- og ledelsesområdet, nå raskt starter opp prosessen. Departementet vil særlig understreke viktigheten av at alle parter involveres i dette arbeidet på en god og inkluderende måte, som kan gi grunnlag for engasjement og derved sikre bredt eierskap til det endelige resultatet. Departementet viser i den anledning til at loven setter som krav at organiseringen må sikre at studentene og de ansatte blir hørt, jf. universitets- og høyskoleloven § 9-2 fjerde ledd.

For orden skyld vises til at departementet er kjent med at noen institusjoner allerede har fullført eller er kommet langt i arbeidet med utredninger og vurderinger knyttet til fremtidig organisering og ledelsesmodell.

Nedenfor følger omtale av noen sentrale lovbestemmelser knyttet til organisering og styring, samt enkelte aktuelle problemstillinger som sektoren har presentert for departementet i forbindelse med praktisering av den nye loven. Vi viser her også til vår orientering om styringsordning i brev 11. mars 2005.

Aktuelle lovbestemmelser

Departementet viser til at institusjonene gjennom økt frihet har et større selvstendig ansvar når det gjelder å fastsette egen organisering og lederstruktur. Ansvarer innebærer at den enkelte institusjon fortløpende må vurdere om institusjonen til enhver tid er hensiktsmessig organisert og har en ledelses- og styringsstruktur som reflekterer institusjonens behov og imøtekommer utfordringer når det gjelder arbeidet for å nå de fastsatte mål for virksomheten.

Styresammensetningen – jf. lovens § 9-3

Loven viderefører i hovedsak den styresammensetningen som gjaldt for de statlige institusjonene i den tidligere universitets- og høyskoleloven, med unntak av prorektorfunksjonen som er tatt ut som en obligatorisk ordning. Institusjonene kan nå selv velge om de ønsker en slik funksjon, jf. nærmere omtale nedenfor. Styret kan videre selv fastsette ordning med eventuell nestlederfunksjon blant styrets medlemmer,

jf. her også bestemmelsen i § 9-6 syvende ledd om at styret utpeker møteleder i rektors fravær.

Styret kan også fastsette annen styresammensetning eller –størrelse enn det hovedmodellen angir, inkludert vedtak om et flertall av eksterne styremedlemmer. Lovens bestemmelse er at slike vedtak må treffes med tilslutning av minst to tredeler av styrets medlemmer. I Odelstingets behandling av lovforslaget ble det presisert at minst to tredels tilslutning med dagens styresammensetning betyr tilslutning fra åtte av de elleve styremedlemmene.

Rektor – jf. lovens §§ 10-1, 10-2 og 10-4

Loven fastsetter som hovedmodell at rektor skal velges og være styrets leder, og at det i tillegg til institusjonens ansatte også kan nomineres eksterne kandidater ved rektorvalg.

I den nye loven er det ikke åpnet for at en ansatt rektor også kan være styreleder. Ansatt rektor vil være daglig leder for institusjonens faglige og administrative virksomhet i samsvar med de rammer og pålegg som styret fastsetter, og er styrets sekretær. I tråd med § 9-1 første ledd utpeker departementet da styreleder blant de eksterne medlemmene i styret.

For institusjoner som skal velge rektor, fastsetter institusjonene selv bestemmelser om rektorvalget innenfor de rammer som følger av § 10-2.

Departementet har tidligere lagt til grunn at det bør være det påtroppende styret som foretar en eventuell ansettelse av rektor der en slik ordning velges. Departementet har blant annet lagt vekt på at dette vil bidra til å sikre rektors legitimitet i styret. Med unntak for bestemmelsene i forskriften om overgangsbestemmelser, gjelder loven nå fullt ut, og departementet viser til at de sittende styrene selv må vurdere hvordan de ønsker å gjennomføre en rekrutteringsprosess dersom rektor skal ansettes. Dette innebærer blant annet at de sittende styrene etter lovens § 10-4 første ledd selv må vurdere hvilket styre som eventuelt skal foreta den formelle ansettelsen av rektor. Departementet mener det vil være avgjørende for institusjonens videre virksomhet at rektor har tillit i et nytt styre, og departementet vil derfor understreke viktigheten av at prosessen legges opp på en måte som i så stor grad som mulig tar hensyn til dette, og at legitimiteten i forhold til den nye styret vurderes spesielt.

Prorektor

I lovens hovedmodell er ikke ordningen med prorektor videreført. Prorektor er derfor ikke medlem av styret, og erstattes i den nye loven av ett ekstra medlem valgt blant ansatte i undervisnings- og forskerstilling. Styret kan eventuelt bestemme at det skal være en prorektorfunksjon ved institusjonen, samt rekrutteringsmåten til denne og i tråd med § 9-3, annet ledd, med to tredels flertall, avgjøre om prorektor skal være medlem av styret.

For ordens skyld viser vi her til lovens § 10-1, bokstav a om rektors og eventuell prorektors rolle knyttet til rett til å delta på møter. Omtalen av institusjonenes styrer og utvalg refererer seg her til nivåene under institusjonsstyret.

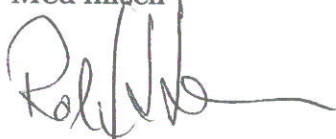
Departementet er kjent med at enkelte institusjoner har innført støttefunksjoner knyttet til rektoratet gjennom etablering av ordning med viserektor. På linje med hva som i stor grad gjelder for en eventuell ordning med prorektor, omtaler ikke loven hvilke funksjoner som vil være knyttet til en slik betegnelse, og det vil derfor i tilfelle være opp til styret selv å definere oppgavene nærmere.

De nye styrene

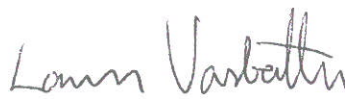
Departementet arrangerte i 2003 seminar for alle styremedlemmene i sektoren. Seminaret hadde bl.a. som målsetting å gi inspirasjon og informasjon til nytte for styrearbeidet, samt definere departementets forventninger til styrene. Departementet har besluttet å videreføre dette tiltaket også for neste oppnevningsperiode. For institusjonene som fikk nye styrer i 2005 og 2006 vil det bli avholdt et eget seminar i Oslo 14. juni i år, og for øvrige institusjoner i forbindelse med oppstart av ny styreperiode i 2007.

Den nye loven viderefører departementets oppgaver når det gjelder å oppnevne eksterne medlemmer til styret, og eventuelt utpeke ett av de eksterne medlemmene til å være styrets leder ved de institusjoner som velger ordning med ansatt rektor. Departementet oppnevner de eksterne styremedlemmene på fritt grunnlag etter forslag fra institusjonene. For de institusjonene som skal ha nye styrer fra 1. august 2007, vil departementet komme nærmere tilbake til prosedyrer og frister for institusjonenes forslag til eksterne styremedlemmer.

Med hilsen

Rolf L. Larsen (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Lars Vasbotten
avdelingsdirektør

Kopi: Universitets- og høyskolerådet